

I forbindelse med at ejendommen Hersegade 6 blev beskrevet på hjemmesiden Roskildes udvikling.dk i 2019, stillede Peter L. Gjevart Petersen beredvilligt en række billeder fra sit familiealbum, samt en række øvrige informationer til rådighed.

På opfordring indvilgede Peter i også at skrive noget om sine barndomserindringer fra stedet, og dem kan du læse her nedenfor:

Sadelmageren Peter Petersen, der havde været i lære hos en ældre halvbroder i Algade, har haft masser af mod på fremtiden. Det var lige i starten af industrialiseringen, så der var fart på.

Han kom fra landet til byen i 1880, hvor han startede sin virksomhed. Allerede i 1894 køber han ejendommen i Hersegade, den travle gade hvor snakken gik mellem de handlende, om at det skulle være nemmere at komme fra Køgevej til Hersegade.

Ambitionerne smittede af på sønnen Peter Gjevart Petersen, der var i lære hos sin far, og for at dygtiggøre sig yderligere tog han til Tyskland, hvor han rejste rundt og arbejdede på forskellige værksteder. I et brev hjem skriver han, at han ikke kommer hjem, før han er lige så dygtig som sadelmagerne i Berlin, London og Paris.

Efter hjemkomsten 1898 åbnede han i kælderen i hjørnelokalet en engrosvirksomhed, der importerede og solgte artikler til fremstilling af seletøj. På den tid havde byens sadelmagere ikke lært at kalkulere, så det lærte han dem, og det resulterede i, at den enkelte sadelmager ikke snød sig selv.

Peter Gjevart Petersens ældste søn Fritz kom i lære som smed hos "Andersen i Hersegade". Det var smedeværkstedet på hjørnet af Jernbanegade og Hersegade. En læretid hos Holmbom og dekoratørskole blev gennemført.

Den anden søn Svend, som var et par år yngre, kom i lære hos sin far, der nok allerede havde set, at der måske ikke var den store fremtid i seletøjet, så Svend kom i 1930-31 på Fagskole i Hildesheim, hvor han lærte portefølgemagerfaget, altså om design og fremstilling af kufferter, tasker, punge m.m.

Den rollefordeling jeg husker var, at Peter tog sig af seletøjet i den lavloftede kælder i den gamle bygning, Svend styrede portefølgemagerværkstedet i kælderen i den nye bygning og Fritz var disponent og styrede indkøb til lædervarebutikken samtidigt med, at han sørgede for pyntning af vinduerne.

Det var egentlig også tanken, at jeg selv skulle i lære som porteføljemager, og dermed blive den 4. generation i branchen, men ingen ville have mig. Der blev sagt, at da der var et produktionsapparat hjemme i Hersegade, ville man ikke risikere at modellerne blev plagieret. Eneste mulighed var så at tage på fagskole i Tyskland, men det syntes min far ikke om. Min interesse var nu heller ikke den største,

Det var nu et trygt sted at bo, med brosten på Hersegade og ikke så megen trafik.

Bilerne var så småt ved at overtage hestekøretøjernes plads, men der blev dog stadig solgt og repareret seletøj. Jeg husker, at der kom hestevogne helt ind i gården, hvor seletøjet kunne tilpasses individuelt til køretøjet og hesten. Når de så var færdige med arbejdet, fik jeg lov til at køre med op til Allehelgens skole. En kanetur hen til skolen i bidende kulde står tydeligt i erindringen. Også tohjulede som en gig eller jumbe med plads til to personer ved siden af hinanden har jeg kørt i, og det var spændende for en knægt på 4-5 år.

Jeg har mange gange kørt i charabanc. Det er en vogn med bænke langs siden og plads til to kuske. Peter Gj. inviterede om sommeren hele familien på skovtur med kaffe i Schweizerhytten i Herthadalen, og det foregik så med charabanc. På et tidspunkt, hvor laugsbrødre blev vist rundt i virksomheden i Hersegade, blev fruene kørt i charabanc til kaffe i Schweizerhytten.

Da butiklokalet i 1939-40 blev sænket til gadeplan, blev loftet i forretningen sænket 70 cm. Det rum der opstod, blev på et tidspunkt under 2. verdenskrig benyttet som gemmested for engelske faldskærmsfolk. Også i Hersegade 6 var der lager af frihedskæmperting. Det fandt jeg ud af mange år senere, da jeg spurgte min far, om han kunne huske episoden på loftet?

Historiens sammenhæng var, at der var en stige op til tørreløftet. Den blev styret af kontravægte og hevet ned med en snor, og det kunne jeg nemt finde ud af, så jeg var tit på loftet. En dag som 4-5årig var jeg på loftet og legede med noget sand i en stor trækasse. Det opdagede Agnes Larsen, der boede lige neden under, hun styrtede ned i kælderen efter min far, der så kom sprintende op på loftet. Her rev han mig væk fra kassen med besked om, at jeg ikke måtte røre det mere. Næste gang jeg ville lege med sandet var kassen tom. Men hvad havde der været i kassen? "Meloner" var det korte svar fra min far, så kunne jeg selv gætte resten.

Genbrug gik min farfar meget op i. Han havde to trækasser, hver på størrelse med 4 skotøjskasser, stående under et arbejdsbord. I den ene smed man jernting som spænder og nitter, der var kasseret - i den anden kom messingting. Jeg husker en gang han sagde, at jeg kunne gå over til jernhandleren i Gråbrødrestræde og sælge det, så kunne jeg se, hvor meget det var værd. Da jeg kom tilbage med den tomme kasse spurgte han, hvor meget jeg fik, men også at jeg kunne beholde pengene - jeg var stolt, husker jeg.

Om aftenen sad Peter Gj. altid på kontoret for at lave regnskab, Min far Svend, der jo også boede i huset, kunne man finde enten på værkstedet eller på kontoret, hvor han hjalp sin far med regnskabet. Det var ellers nogle lange arbejdsdage de havde. Man stod op kl.5-5,30, og om vinteren

var det særligt vigtigt, da der skulle kul på centralvarmeanlægget, så der kunne være varmt på værkstederne. Om sommeren blev der fyret til varmt vand, og derfor havde de enkelte familier tildelte badedage. Vi boede fire familier i huset, i stuen Peter Gj. på 1.sal tv. Camradt Petersen til højre boede vi og på 2.sal Agnes Larsen.

St. Gråbrødrestræde 1957 – foto Peter L. Gj. Petersen.

Jeg lå tit i et åbent vindue i spisestuen ud mod Hersegade. Her holdt jeg øje med trafikken og blandt andre kørelærer Bærentsen på den anden side af gaden, hvor der også var også bilværksted. Slagter Frederiksen fik varer kørt ind i gården, og bagest i gården havde en hestehandler stald. Nogle gange stak hestene af fra ham, og det var spøjst at se en hest komme løbende ud på Gråbrødrestræde uden vogn eller mand i retning mod Hestetorvet. Dengang var Gråbrødrestræde smalt der, hvor porten til kirkegården var. Man flyttede så hele muren og porten ind på kirkegården, sådan som det er i dag i 2019.

På et tidspunkt var jeg bydreng for firmaet. Jeg skulle køre på posthuset og betale girokort og aflevere pakker til forsendelse med postvæsenet. De store pakker, eller dem der hastede, skulle sendes som ilgods, der var Jernbanens svar på pakkepost. Andre pakker skulle med rutebil, der kørte mellem byernes rutebilstationer, hvor pakken blev hentet personligt af modtageren. Det var især varer fra Peter Gjevorts engrosforretning, der skulle sendes.

Til transporten benyttede jeg firmaets budcykel. Det var ikke en longjohn, men en almindelig cykel med lad foran, og firmaets navn malet på plade der hang på stangen mellem styr og sadel, og det var en meget kraftigt fabrikeret cykel.

Også kunder i forretningen fik leveret varer. Jeg husker en gang jeg skulle aflevere en kuffert et godt stykke ude på Frederiksborgvej. Jeg tog min egen cykel og kufferten i hånden, og jeg kørte og kørte, og jeg husker at jeg kom forbi Vigen, men så jeg vendte om og kørte hjem. Det viste sig, at jeg havde misforstået husnummeret, der var på højde med Skt. Josef skole. Hanken på kufferten havde tabt sin maling på grund af den lange og svedige tur. Jeg fik besked på, at jeg måtte aflevere en anden kuffert magen til.

Til Jul, når der var rigtigt travlt, pakkede jeg de købte julegaver ind. Jeg benyttede en disk i engrosafdelingen i kælderen, hvor jeg indrettede mig med snor, papirruller, æsker til punge og mindre ting - dengang var jeg god til indpakning.

Når det var snevejr kom gårdmanden og rensede fortovet. Tit var sneen på fortovet trådt så meget sammen, at man måtte hakke det ud i flager. Her var jeg med, og når fortovet var hakket frit, kom en lastvogn, som vi smed sneen og isflagerne op på. Det blev kørt ned til havnen, hvor det blev læsset ud i vandet.

I januar 1963 sælges det sidste sæt seletøj fremstillet i Hersegade 6 hos P. Petersen & Søn.

Marts 2019

Peter L. Gj. Petersen